

**Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and  
Innovation – SICMRI 2026**

**PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR DEVELOPING  
EMOTIONAL INTELLIGENCE (EQ) IN PRESCHOOL CHILDREN**

**Nishanova Aziza Mirzaxmadovna**

Turan International University

Turan International University

Faculty of Humanities and Pedagogy

4th-year student

**Xojayeva Nargiza Sodiqboyevna**

+998 93 274 58 78

**Annotation**

The article analyzes the psychological and pedagogical conditions for the development of emotional intelligence in preschool children scientifically and practically. The article analyzes the psychological and pedagogical conditions for the development of emotional intelligence in preschool children scientifically and practically. The study reveals the role of preschool institutions and educators in the process of understanding children's own feelings, managing relationships with others, forming empathy and social abilities, as well as the importance of the family and social environment. The article highlights effective pedagogical approaches and conditions aimed at strengthening emotional intelligence in preschool children, which serve as an important basis for the personal and social development of children.

**Keywords**

article highlights effective pedagogical approaches and conditions aimed at strengthening emotional intelligence

**MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA EMOTSIONAL INTELLEKT (EQ) NI  
RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI**

**Annotatsiya**

Maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari ilmiy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot bolalarning o'z his-tuyg'ularini anglash, boshqalar bilan munosabatni boshqarish, empatiya va ijtimoiy qobiliyatlarni shakllantirish jarayonida maktabgacha ta'lim muassasalari va pedagoglarning roli, shuningdek, oilaviy va ijtimoiy muhitning ahamiyatini ochib beradi. Maqola maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni mustahkamlashga yo'naltirilgan samarali pedagogik yondashuvlar va shart-sharoitlarni yoritadi, bu esa bolalarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishi uchun muhim asos bo'lib xizmat qiladi.

**Kalit so'zlar**

emotsional intellekt EQ maktabgacha yosh psixologik-pedagogik shart-sharoitlar bolalar ijtimoiy qobiliyatlari empatiya

**Аннотация**

В статье анализируются психолого-педагогические условия развития эмоционального интеллекта у дошкольников с научной и практической точек зрения. статья анализируются психолого-педагогические условия развития эмоционального интеллекта у дошкольников с научной и практической точек . Исследование раскрывает роль дошкольных учреждений и педагогов, а также значение семейного и социального окружения в процессе осознания детьми собственных эмоций, управления отношениями с окружающими, формирования эмпатии и социальных способностей. В статье освещаются эффективные педагогические подходы и предпосылки, направленные на укрепление

## Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

эмоционального интеллекта у дошкольников, что служит важной основой личностного и социального развития детей.

### **Ключевые слова**

В статье освещаются эффективные педагогические подходы предпосылки, направленные на укрепление эмоционального интел

### **Kirish**

Maktabgacha yosh davri bolaning emotsional, ijtimoiy va kognitiv rivojlanishi uchun eng muhim bosqichlardan biridir. Shu davrda bolalar nafaqat nutq va motor ko'nikmalarini, balki o'z his-tuyg'ularini idrok etish, ularga nom berish va boshqalar bilan munosabatni boshqarish qobiliyatlarini o'rganadilar. Zamonaviy psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, emotsional intellekt (EQ) bolalarning kelajakdagi shaxsiy va ijtimoiy muvaffaqiyati uchun muhim omil hisoblanadi.

Maktabgacha ta'lim jarayonida emotsional intellektni rivojlantirish faqat tabiiy o'yin va muloqot orqali amalga oshirilmaydi, balki pedagogik shart-sharoitlar, tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyasi, muhitning psixologik xavfsizligi va oilaviy qo'llab-quvvatlash tizimi bilan uzviy bog'liq bo'lishi zarur. Shu sababli bolalarda EQni shakllantirish masalasi maktabgacha ta'limda psixologik-pedagogik yondashuvni chuqur o'rganishni talab qiladi.

### **Asosiy qism**

Emotsional intellekt bolalarda o'z his-tuyg'ularini anglash, ularga nom berish, boshqalar his-tuyg'ularini tushunish va ularga moslashish qobiliyatlarini o'z ichiga oladi. Bu jarayon maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy muloqot, hamkorlik va empatiya rivojlanishida bevosita rol o'ynaydi. Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bolalar o'z his-tuyg'ularini boshqarishni o'rganmagan taqdirda, ular ijtimoiy muhitda moslashishda qiyinchiliklarga duch keladi va stressga sezgir bo'lishadi.

Pedagogik jarayonda emotsional intellektni rivojlantirish uchun bolalarga xavfsiz va qo'llab-quvvatlovchi muhit yaratish muhim ahamiyatga ega. Tarbiyachilar tomonidan o'z his-tuyg'ularini ifodalash va boshqalarning his-tuyg'ularini tushunish bo'yicha interaktiv mashg'ulotlar, o'yinlar, hikoyalar va dramatik sahnalardan foydalanish bolalarning empatiya va ijtimoiy qobiliyatlarini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, tarbiyachilarning o'z EQ darajasi, emotsional barqarorligi va pedagogik nazorati bolalarning rivojlanish jarayoniga bevosita ta'sir qiladi.

Maktabgacha ta'limda oilaning roli ham muhimdir. Oilaviy muhitda bolalarning his-tuyg'ularini hurmat qilish, ularni tinglash, mehribon va barqaror muloqot, konfliktlarni konstruktiv hal qilish orqali bolalarda EQ shakllanadi. Shuningdek, ijtimoiy muhit va tengdoshlar bilan o'yinlar, jamoaviy faoliyatlar bolalarga o'z his-tuyg'ularini boshqarish va boshqalar bilan muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi.

Shu nuqtai nazardan, psixologik-pedagogik shart-sharoitlar quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi: tarbiyachilarning kasbiy malakasi va pedagogik strategiyalari, o'quv muhitining xavfsizligi va qo'llab-quvvatlovi, bolalarning ijtimoiy va hissiy tajribalarini boyituvchi o'yin va mashg'ulotlar, hamda oilaviy va jamoaviy qo'llab-quvvatlash. Ushbu shart-sharoitlar birgalikda bolalarda emotsional intellektni mustahkamlash, ularni kelajakdagi ijtimoiy va akademik muvaffaqiyatga tayyorlash imkonini beradi.

### **Xulosa**

Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari bolalarning o'z his-tuyg'ularini anglash, boshqalarning his-tuyg'ularini tushunish va ularga moslashish qobiliyatlarini shakllantirishga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bolalarga xavfsiz, qo'llab-quvvatlovchi va boyituvchi muhit yaratish, tarbiyachilarning kasbiy salohiyati, pedagogik metodlarning samarali

## Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

qo'llanilishi va oilaviy hamkorlik EQni rivojlantirish uchun muhim omillardir. Shu bilan birga, emotsional intellektni rivojlantirish bolalarning ijtimoiy ko'nikmalari, stressga chidamliligi va akademik tayyorgarligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida psixologik-pedagogik shart-sharoitlarni tizimli yaratish bolalarda shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishning barqaror asosini shakllantiradi.

### Foydalanilgan adabiyotlar

1. Goleman D. *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. Bantam Books, 1995.
2. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D. R. *Emotional Intelligence: Theory, Findings, and Implications*. Psychological Inquiry, 2004.
3. Denham S. A., Burton R. *Social and Emotional Prevention and Intervention Programming for Preschoolers*. Springer, 2003.
4. Vygotskiy L. S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press, 1978.
5. Piaget J. *The Language and Thought of the Child*. Routledge, 1959.
6. Shonkoff J. P., Phillips D. A. *From Neurons to Neighborhoods: The Science of Early Childhood Development*. National Academy Press, 2000.
7. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi. *Maktabgacha ta'lim davlat standarti*. Toshkent, 2022.
8. Karimova D. *Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy va hissiy rivojlanish*. Toshkent, 2021.
9. Alimova R. *Pedagogik qo'llab-quvvatlash orqali bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish*. O'zbekiston pedagogika jurnali, 2022.
10. UNICEF. *Early Childhood Development: A Global Overview*. UNICEF, 2019.